

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side	2
Julerier	side	3
Kjeldgård i Hover	side	4
Vidste du...	side	7
Valdemarskilde ved Slagelse.	side	8
Historikeren, dr phil. Hans Jensen.	side	10
Sigfred Pedersens digt om julegrisen	side	12
Korte indslag	side	14
Nyt fra Kredsene	side	15
Hover kirke	side	16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening

December 2007-januar 2008

Nr. 391 - 64. årgang

Hover kirke - Foto: Jørn Deleuran, Ringkøbing

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Michael Munthe Fog,
Ingemannsvej 61,
4200 Slagelse,
tlf. 59 21 18 80, fax 59 21 18 10

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40,
Sædding, 6830, Nr. Nebel
tlf. 75 28 73 21

Næstformand:

Karen Jacobsen
Melbyvej 3
5610 Assens, tlf. 64 71 23 60
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen

»Maglehøjgård«
Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,

»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne,
tlf. 56 96 30 02
(Formand: Bornholmkreds)

Vagn Juel Jørgensen,

»Grønlandsgården«,
Øllemosevej 4, Flakkebjerg,
4261 Dalmose
tlf. 58 18 61 11
(Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen

»Kroghbrogård«,
Holmevej 89, Brandelev,
4700 Næstved
Tlf.: 55 54 00 56
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen

»Hjørnegård«,
Lundbyvej 25, Ønslev
4863 Eskilstrup,
tlf. 54 45 46 25

Jens Peter Skov Jensen,

»Hobygaard«,
Hobyvej 37
4983 Dannemare
tlf./fax 54 94 41 63
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Elise Jensen,

»Højtoftgård«,
Gammelbyvej 40, Fjelstrup
6100 Haderslev,
tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh

Majbølvej 27,
6470 Sydals,
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard

»Tarpgård«, Tarpvej 13, Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 97 33 13 83.
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul

Jægergården
Høllundvej 6, Høllund, 7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
(Formand: Vejle kreds)

Grethe Plagborg,

Mejerigården 28 S, 7200 Grindsted,
tlf. 75 32 04 12
(Formand: Ribekreds)

Esben Oddershede,

»Søgaard«, Søgård Mark 6, Nors
7700 Thisted
tlf. 97 98 12 82

Anne Lis Ladefoged

»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Jørgen F. Schmidt,

»Bondeseje«
Randersvej 181, Lime,
8544 Mørke
tlf. 86 97 47 69

Jens Skytte,

»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3, 8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
(Formand: Midtjysk kreds)

Poul Kristian Poulsen,

Kingovej 5
9600 Års
tlf. 98 62 16 80
(Formand: Himmerlandskreds)

Frants Wetche

»Hvanstrup«
Hornumvej 105.
9640 Farsø,
tlf. 98 66 32 17

Kræn Hjortlund

»Vanggård«
Vanggårdsvej 25, Stenum
9700 Brønderslev
tlf. 98 83 80 08
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Her ved årsskiftet kan vi se tilbage på et år, hvor der er sket de største forandringer indenfor landbruget, når vi ser på forholdene indenfor de sidste 25 år.

Priserne på korn er steget drastisk og mælkepriserne er kommet op. Endnu mangler kødpriserne at rette sig.

Landbrugsproduktionen er i 2007 kommet ud af EU's klamme hånd, da markedsmekanismen tog over.

Vi ved alle sammen, at markedskræfterne regulerer produktionen, og regulerer den meget bedre end statsstyring.

Sikkerheden for den nødvendige fødevarerforsyning er et problem for alle, og lagrene af korn er reelt meget små. På verdensplan er der ikke for mange fødevarer.

Havde vi her i landet kun energireserver i samme størrelse, som vi har ressourcer af fødevarer, ville der være total panik.

Jeg hilser årsskiftet velkommen, og ser frem til et nyt år, hvor udbud og efterspørgsel regulerer produktionen af fødevarer.

Medlemmerne af Dansk Slægtsgårdsforening ønskes glædelig jul og godt nytår.

Peder Mouritsen.

Årsmødet 2008

Afholdes i Ringkøbing 31. maj – 11. juni.
Program og tilmelding bringes i næste blad.

Peder Mouritsen

Slægtsgaardsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:
Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6,
Årslev, 8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Alis og Henry Slemming, Hammelevvej 18,
Hammelev, 8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Mølletoftegård,
Skælskør Landevej 83, Lundforlund,
4200 Slagelse.
Tlf./Fax 58 58 40 16.
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 392 udkommer omkring den 20. februar 2007. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. februar 2007.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup Offset AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Julerier

Mod Jul

Hvert år mod jul har jeg ofte tænkt, hvorfor så mange op mod jul lader sig gribe af juleevangeliet, ikke mindst når man tager i betragtning, at det er påsken, der bringer det egentlige glædelige budskab om Jesu sejr over syndens og dødens magt. Skyldes det mon, at det er et barn, der er centrum i juleevangeliet? Eller taler julebudet til barnesindet i os?

De fleste har oplevet eller hørt om, hvordan børn kan smelte selv det hårdeste sind hos voksne eller sige en sandhed, som ingen kan tale imod. I H.C. Andersens eventyr om Kejsers nye klæder lader digteren barnet komme med de afslørende ord, som bogstaveligt talt klæder den mægtige kejser af til skindet, skønt *“ingen af Kejsers nye klæder havde gjort sådan lykke. “Men han har jo ikke noget på!”*, sagde et lille barn. Til sidst råbte hele folket: *“Han har jo ikke noget på”*.

I Det nye Testamente kan vi læse, hvordan kong Herodes den Store i angst for Jesusbarnets magt lod en massakre overgå de små børn i Betlehem og omegn i den tro, at barnet var iblandt dem. Vi forstår ikke, hvorfor Gud lader de onde gerninger ske, ligesom vi heller ikke forstår, hvorfor Jesus skulle lide og dø, for at Gud kunne frelse verden. Lader vi os gribe af disse tanker, vil vi opdage, at de sødladne og romantiske tanker, som vi har for vane at have om barnet op mod jul, ikke harmonerer med virkeligheden om det, der skete i Betlehem den første jul, men at salmedigteren Brorson kommer sandheden nærmere i en salme om Jesus: *“Han måtte tidligt lære, at det var et smertenavn”*.

Det er derfor en god ide, at lade adventstidens stærke tekster præge vor forståelse af julen i stedet for at lade os gribe af den kommercielle opfattelse, der er medvirkende til, at julens budskab bliver kvalt inden jul, så mange mennesker allerede juleaften synes at have fået nok af julen for denne gang. Det er trist, for det er først juleaften, at festen for alvor begynder; hvad der ligger forud i adventstiden har kun til formål at pege frem mod det, der skal ske i julen. Men det er forståeligt, at når vore smukke julesalmer og gode julesange siden engang i november måned har kværnet i vore hoveder fra højtalere i supermarkeder og fra radio og TV, så kan vi, når det endelig bliver jul, være blevet trætte af at høre på dem.

I øvrigt kan den megen aktivitet op mod jul, som ikke har noget med julebudet at gøre, bevirke, at forældre i travlhed kommer til at vrisse af børnene i stedet for at tage sig tid til at lytte til dem og lege med dem, så også de kan se frem til julen som et glædeligt lyspunkt for alle i en mørk tid. Jeg tror, at langt de fleste mennesker i vort land er enig i, at det var godt, hvis vor gamle julefest kunne blive befriet for meget af det, som den moderne tid har påført den, og som hindrer os i, at vi som hyrderne på Betlehems mark kan gå med et stille sind *“til barnet ind, med glædestårer takke Gud for miskundhed og nådebud”*. For sandt at sige, så kan vi helt ærligt kun sige med barnet i eventyret: *“Han har jo ikke noget på”* - Nej vel?

God jul!
Poul Lilleør.

(Tidligere sognepræst i Hove-Hygum-Tørring ved Lemvig).

Hellig tre Kongers løb

På de to øer i Store Bælt, Agersø og Omø, gør man meget for at bevare den gamle skik – at løbe Hellig tre Konger. Og falder Hellig tre Kongers aften i weekenden, så kommer mange hjem til øerne for at deltage aktivt eller passivt i løjerne.

Hellig tre Kongers aften klæder unge og gamle sig ud i dragter eller gammelt tøj og formummes bag en maske.

Det fortælles at beboerne på Agersø var samlet hos familie og venner i Agersø By. I udkanten af byen og på landet var husene tomme denne aften. De helt små børn var ikke klædt ud, men fulgte som en hale efter de udklædte.

Når de udklædte kom ind i stuen til de ventende ikke udklædte beboere og gæster, skulle de nødig genkendes. Blev de genkendt skete der ikke noget, og der var ingen konkurrence forbundet ved at genkende eller blive genkendt.

De udklædte kom ind alle steder, hvor der var lys. Når de udklædte kom ind i stuen, blev de mødt af forventningsfulde børn og voksne, som prøvede at lokke nogle ord fra dem og derved afsløre deres identitet. De udklædte var dog tavse, og kun nogle børn kunne lokkes til at sige noget.

I hjemmene bød man måske småkager, som de udklædte stak i lommerne, da de dårligt kunne spise dem uden at tage masken af.

Efter at de udklædte havde set sig lidt om i stuerne og måske lavet lidt sjov med de tilstedeværende, forlod de huset lige så stille som de ankom. Udenfor lyttede der gerne ved vinduerne og hørte, om man havde genkendt dem.

Det fortælles dog også om mere voldsom opræden, som kunne skyldes, at nogle havde ernæret sig for kraftigt før de løb ud. Unge karle kunne med deres store træsko og svingende stokke nok skabe ængstelighed i de pæne stuer.

Når de udklædte kom hjem, blev der serveret kaffe, æbleskiver og punch.

Hvis vejret var dårligt kom der ikke så mange udklædte rundt, men var det tørvejr, så deltog alle. De unge kom rundt til alle huse, men de gamle indskrænkede sig ofte til at besøge et par naboer.

Hellig tre Kongers løbet fik denne bemærkning med af en kender af Omø: *“Det er også populært, fordi man kan komme ind og se, hvordan tilflytterne bor!”*

Ærø har også Hellig tre Kongers løb, og nogle steder er det også omtalt på Langeland.

At løbe Hellig tre Konger er en skik, der går tilbage til den katolske tid. Hellig tre Kongers dag var og er stadig afslutningen på julen. Beretningen om de tre ”vismænd” der opsøgte den nyfødte Jesus, var udgangspunktet for optog, hvor tre blev klædt ud som konger og en gik foran med en stjerne. Stjernen var lavet som en lampe med lys i.

På Holbergs tid var Hellig tre Kongers skikkene ved at blegne, men vi har stadig Hellig tre Kongers lys, og få steder har man bevaret Hellig tre Kongers løb, som er et levn fra de kirkelige processionser, der skulle minde menigheden om Jesu første åbenbarelse. For det var på denne dag Jesus viste sig første gang for menneskeheden i skikkelse af et nyfødt barn, hvortil de hellige tre Konger bragte deres ofre.

OGN

Kjeldgård i Hover

Kjeldgård set fra Hovervej.

Kjeldgård har været i slægten siden 1683, og her fortæller gårdens tidligere ejer, Andreas Kjeldgaard Stampe om dens historie og drift:

Kjeldgård lå førhen i den lille landsby Vesterby, som i matriklen fra 1688 havde 5 gårde og 2 huse med jord. Landsbyen havde en fælles brønd eller kilde, og gården der lå nærmest kilden kaldtes Kildegård eller Kiældgård. Nu er gårdene flyttet ud, Vesterbynavnet er gået af brug for længst, og tilbage ligger kun den stensatte kilde.

Kjeldgård hørte indtil 1634 under kronen, hvorefter den ved mageskiftning kom til Gyldenstjerne på Timgård. Gården var allerede dengang en slægtsgård, idet ejeren skiftevis hed Jep Jensen og Jens Jepsen.

I årene 1626-45 er Jens Jepsen kirkeværge ved Hover kirke, sammen med Christen Pedersen i Hovergård. Det er nok tvivlsomt, at de to mænd var i familie, men i de følgende par hundrede år, blev familierne i de to gårde viklet meget sammen.

Kirkeværgerne skænker to alterlysestager til kirken. Præsten skriver i regnskabet at "Vor Herre" vil belønne dem derfor, hvad vi så må håbe han gør.

Ved en kvægtælling i 1678 træffer vi sidste gang en Jep Jensen i Kjeldgård. Den 12. november 1683 blev der udarbejdet en modelbog til matriklen i 1688, og nu er navnet Christen Nielsen, han er min 4xtipoldefar.

I 1694 blev der solgt af Timgårds strøgods. Kjeldgård blev købt af fæsteren Hans Mortensen i Hovergård. Om det var en skattefidus, eller det var den lange vej til hovmarken på Timgård, der var årsag til handlen, er ikke nemt at se, selvejet var trængt, og det var bedre at sidde som fæster og eje en anden gård, end det var at bo på en mindre selvejergård.

I 1717 overtages fæstet af Kjeldgård af Christen Christensen, han var gift med en datter af Hans Mortensen i Hovergård.

Fæstebrevet er bevaret og lyder således:

"Kiendeis Jeg Underskrifne Hans Mortensen Boendiis i Hofergaard, at Jeg Fæster stæd og fæst den ærlig og Velagt Unge Karl – Christen Christensen En Gaard udi Vesterby i Hofer Sogn, Som Kaldis Kiældgaard ald Hans Liefs Thid, og skal gifte aarlig til Mig Under herfor om Sangte Mortens Dag Halfinde Tønde Rug, Deraf, skal svare Kongelige Skatter og Tønge som på kommer og skal Hand Holde Gaarden Ved Lige, som forsvarligt kand Være.

Dattum Hofergaard, Dend 2. Oktober 1717.

Hans Mortensen
Egen Haand."

I Kjeldgård er der nu to sønner, Christen og Hans, der er opkaldt efter bedstefædre. I Hovergård er der ingen til at overtage fæstet, så Hans fra Kjeldgård blev nu fæster i sin mors fødehjem Hovergård, og samtidig får han ejerskabet af Kjeldgård.

Der forekommer nu det mærkelige tilfælde at Christen i Kjeldgård er fæstebonde under sin egen søn.

Der findes desværre intet fæstebrev fra dette forhold, men tre år efter overtager Christen Christensen (III) fæstet i Kjeldgård, så nu er forholdet bror til bror, og nu er der et fæstebrev.

I 1759 blev Christen gift med Else Ibsdatter. Hun døde i barselsseng året efter, og blev jordet sammen med sit døde barn.

I 1795 købtes Kjeldgård til selveje. Prisen er 399 Rigsdaler. I 1804 får sønnen Christen Christensen (IV) skøde på gården.

Han blev gift med Marie Kathrine Jensdatter fra nabogården Gade. Hun føder året efter datteren Anne, men kort efter dør Marie Kathrine. Christen gifter sig nu med Kjersten Christensdatter fra Abildstrupgård i Vorgod. Hun var ud af en velhavende slægt og havde en del finere indbo med sig, hvoraf en del endnu bevarer på Kjeldgård.

Den lille Anne af første ægteskab blev i 1832 gift med Simon Weis, en plejesøn af den kloge mand Mads Weis. De arvede gode midler, som Simon på kort tid satte over styr. Til sidst endte de i sognets fattighus. H. P. Hansen skrev om ham, at han var en skrumler karl. De har efterladt sig en del efterkommere, som har slægtsnavnet Kjeldgaard, men som absolut ikke er skrumlet.

I Chresten andet ægteskab med Kjersten fødtes en del børn, hvoraf tre piger levede. Den ældste Marie Kathrine blev gift med manden i Hovergård, Christen Olesen. Da hun efter få år døde fra flere små børn, blev han gift med den anden ad pigerne fra Kjeldgård. Christen Christensen døde i 1832. I skiftet efter ham ses det, at der var stor velstand på gården. Kjersten drev nu gennem ti år Kjeldgård med bestyrer, indtil den sidste datter, Christiane, blev gift med en mand ved navn Knud Andersen. Han var fra Bilring i Brejning, hvor hans far, Anders Knudsen, blev hædret med landhusholdningsselskabets store sølvbæger for hedeopdyrkning og mergling. Kjeldgård skulle koste 500 Rigsdaler, som Knud betalte kontant. Til Kjesten skulle han yde en stor aftægt, og desuden skal manden, der i ti år har bestyret Kjeldgård, nyde aftægt så længe han lever. Knud var en virksom mand, han tilkøbte store arealer, dyrkede hede op og merglede fra sit eget mergelleje. Han forpagtede Muldbjerg Mølle, som havde møllegæster fra flere sogne. Han drev en omfattende handel, rejste til Hamborg og købte hele sendinger af rus-

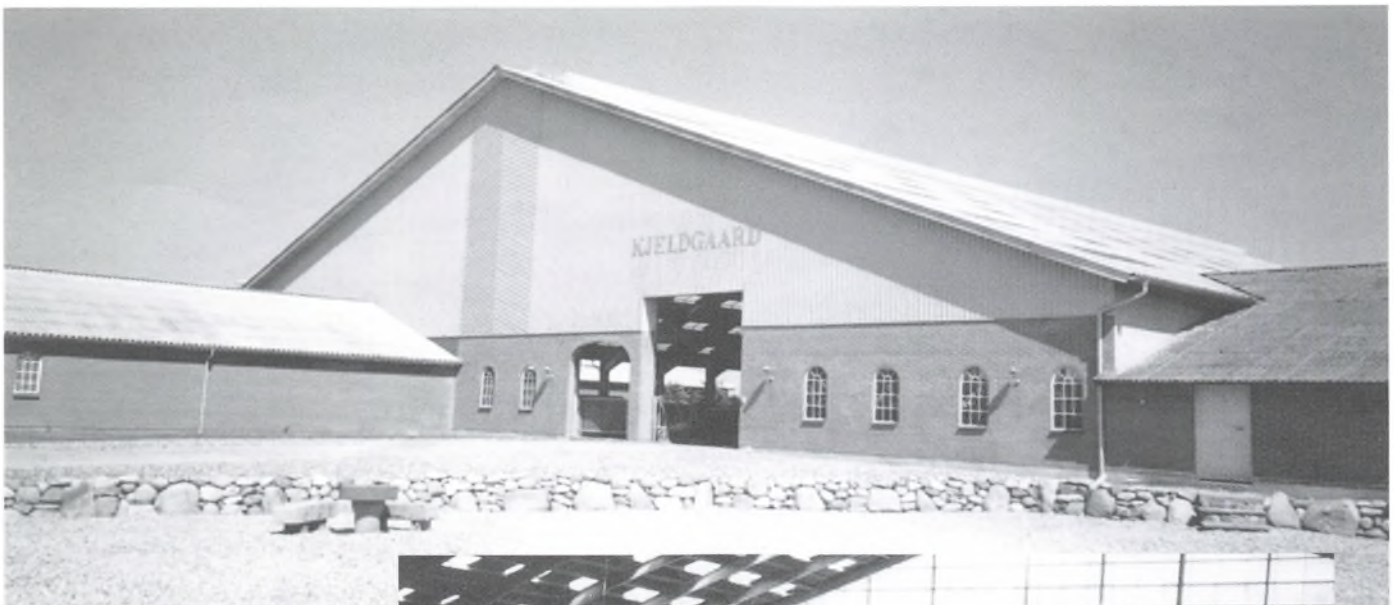
*Kjeldgård
o. 1890.
Gården
blev bygget
i 1848-49
og ned-
brændte i
1915.*

serheste. I Hamborg havde Knud en fætter, som han benytte til tolk.

Engang han var til marked i Holstebro gik han ind i en stor købmandsgård for at veksle en 500 kr. seddel – som ikke var hver mand eje dengang. Personen der ekspederede, gik ind til købmanden selv og forklarede at en fattig bonde skulle have vekslet en 500 kr. Nu skulle der laves grin med Knud. Ekspedienten skulle tilbyde at veksle en 500 kr. seddel mere for ham. Det indlod Knud sig på, men anede lidt efter uråd. Da købmanden nu selv kom ind i butikken for at se bonden, trak Knud yderligere nogle store sedler frem og ville have vekslet. Nu måtte købmanden bekende at han i pengesager var den lille.

Da den vestjyske længdebane var åbnet, stod Knud Kjeldgaard en dag på stationen i Tim og betragtede et lokomotiv. Lokomotivføreren stak hovedet ud af vinduet og råbte om han ville købe toget, siden han så så interesseret ud, hvortil Knud straks svarede: ”Kan du sæl den, bitte kål, så kan a betål!”

Den nye kostald.

*Ole Kjeldgaard
Stampe, som
overtog slægts-
gården i 2001.*

I årene 1848-49 blev Kjeldgård flyttet fra dens gamle plads ud i den opdyrkede mark. Den gamle gårdtomt og kilden blev dækket med jord fra nogle gravhøje. Det skulle gøres til produktiv ager. Her var en ting Knud Kjeldgaard ikke kunne klare, den gamle kilde ville ikke lade sig tæmme, området forvandlede til et sumpet morads. Først godt 100 år senere ved en kraftig dræning i 1951 kunne vandet ledes bort.

Christiane født ni børn - fire drenge, der alle døde som små, og 5 piger, der alle blev bosat på gårde i Hover. En af pigerne, Kristine, blev gift med sin fætter Ole Christensen i Hovergård. Blandt deres børn skal nævnes sønnen Knud, opkaldt efter morfar Knud Kjeldgaard. Han var meget interesseret i politik, og blev i 1920, som Venstremand, medlem af folketinget. Han blev i 1940 indenrigsminister og i 1945 statsminister. Det var Knud Kristensen, der udråbte Frederik den Niende som konge.

Den yngste af pigerne, Else, blev gift med et næstsøskendebarn, Andreas Hansen. Hans mor var kusine til Knud Andersen, og hans far var ud af præsteslægten Darsheæus. De overtog Kjeldgård i 1890.

Den 4. august 1915 gik et kraftigt uvejr hen over egnen, et lyn slog ned i Kjeldgård, hvorved Else blev dræbt. Gården, en del af besætningen, indbo samt hele avlen brændte. Kjeldgård blev nu opført på et nyt sted nærmere den offentlige vej.

I 1919 afstod Andreas Hansen gården til sønnerne Knud og Hans. I 1921 købte Hans en anden gård og Knud blev eneejer. Ved siden af landbruget fik han nogle tillidshverv.

Han var en tid sognerådsformand og i over 25 år sognefoged i Hover. Knur Kjeldgaard var medlem ad Dansk Slægtsgårdsforening fra foreningens oprettelse. Han var godt inde i slægtens og egnens historie.

Knud Kjeldgaard døde ugift i 1967.

I 1961 havde han afstået Kjeldgård til sin søstersøn, Andreas Kjeldgaard Stampe. Han blev i 1967 gift med Agnethe Sønderby, og sammen har de fire børn, og den næst yngste, Ole Kjeldgaard Stampe, overtog Kjeldgård i 2001, hvorefter Agnethe og Andreas Stampe flyttede til gården Ny Vadstrup.

Ole Kjeldgaard er gift med Rikke Østergaard Nielsen, og de har to børn: Ane på 4 år og William på 2 år, og han er landmand til fingerspidserne.

Agnethe og Andreas Stampe er meget aktive i Dansk Slægtsgårdsforenings Ringkøbingkreds, og i årene 2002-05 var Agnethe Stampe formand for kredsen og medlem ad Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelse.

Da Andreas Kjeldgaard Stampe overtog gården i 1961 var der 60 ha til. Ved generationsskiftet i 2001 var arealet forøget ved tilkøb af to mindre gårde. I dag er det samlede areal 142 ha. Gården drives med mælkeproduktion - ca. 160 malkekøer af Sort Dansk Malke race. Endvidere opdræt af kvier. Tyrekalvene sælges videre. Størstedelen af markafgrøderne er majs og kløvergræs til ensilering. I det resterende dyrkes korn.

I 2002 byggede Ole en ny og større kostald, og i 2006 blev silokapaciteten udvidet betydeligt.

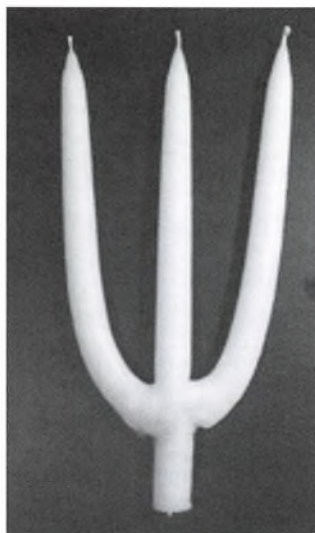
Kjeldgård. På gårdspladsen ses Agnethe og Andreas Kjeldgaard Stampe, der ejede gården fra 1961 til 2001.

Viste du...

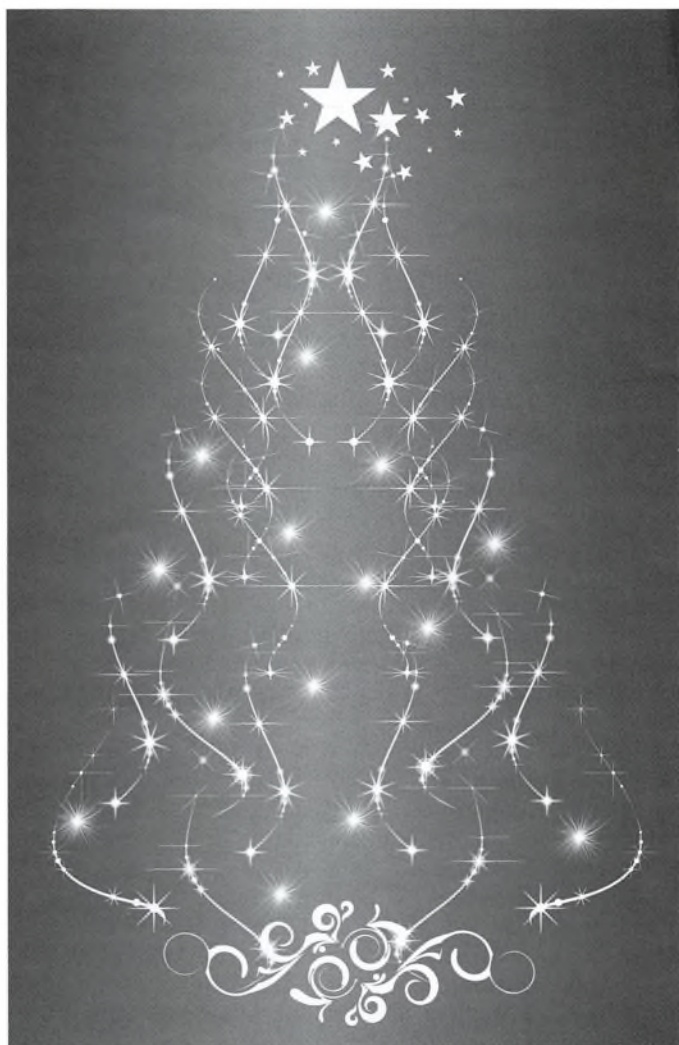
At julen ifølge traditionen ikke varer lige til påske, men slutter den 6. januar, der er Hellig Tre Kongers aften.

Denne aften var det tidligere normalt at tænde et Hellig Tre Kongers lys.

I dag er der ikke mange af os, der holder jul til Helligtrekongers aften – juletræerne er allerede nytårsdag smidt ud i haven, og det er kun få, der beholder juletræet og tænder det en sidste gang denne aften, men i gamle dage tændte man et af de specielle Hellig Tre Kongers lys.

Et Hellig Tre Kongers lys er et specielt hvidt tre-armet lys, der i gamle dage var forsynet med en smule krudt, der sagde bang, når lyset næsten var brændt ud. Når det lille knald lød, vidste alle, at nu var julen officielt forbi.

Slægtsgårdsrejsen 2008

Rejseudvalget har truffet aftale med den erfarne rejsearrangør Niels Kirkegaard om en tur til det nordlige Polen. Programmet er under udarbejdelse og vil blive bragt i februarnummeret, men tidsrammen ligger fast, nemlig 2. – 9. juli.

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

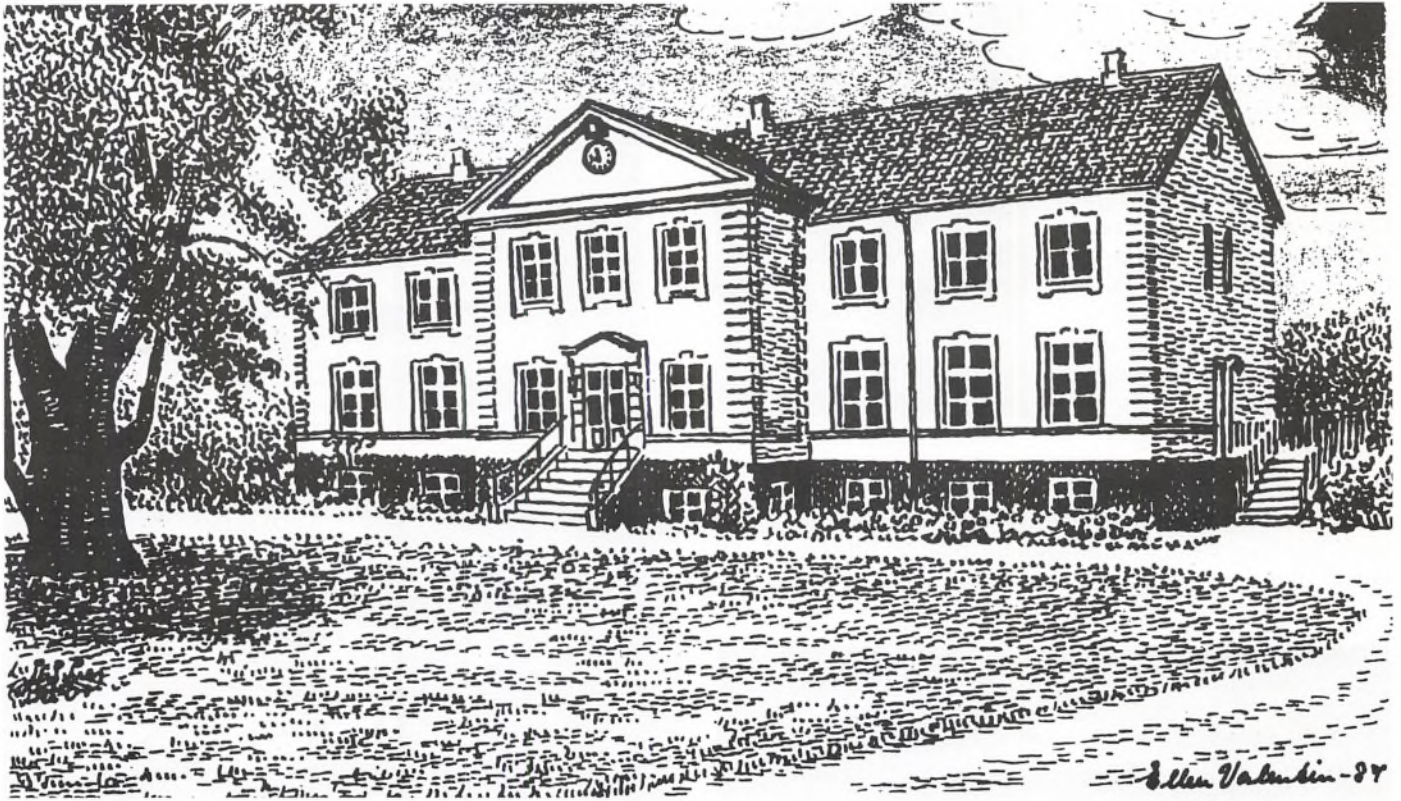
Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen,
Kåregård,
Badstrupvej 39,
5485 Skamby.

Valdemarskilde ved Slagelse

et hundrede år i slægten de Neergaards eje

Valdemarskilde. Tegnet af Ellen Valentin.

Valdemarskilde ses bedst fra toget, når man kører mellem Slagelse og Sorø. Nær jernbanen ligger de meget velholdte bygninger og den store have og park.

I parken findes den kilde, der har givet gården navn. Sagnet fortæller at kong Valdemar på en af sine jagter har holdt hvil ved kilden og drukket af dens vand. Desværre oplyser sagnet ikke hvilken konge Valdemar det var, men skulle sagnet have en historisk kerne, kan det næppe være andre end Valdemar den Store, der ejede en gård syd for Slagelse, som han i 1164 skænkede til Johanitterordenen, og af den gård opstod Antvorskov Kloster.

Amtmanden over Antvorskov Amt – Frederik Rostgaard – lod i 1729 kilden forsyne med brøndværk. I 1757 undersøgte Søren Abildgaard dette kildevand og han skrev: "Vandet udspringer i en stråle af en arms tykkelse. Kilden fryser aldrig til. Vandet har en ejendommelig "ikke ubehagelig adstringerende blæksmag".

Kildens vand er udmærket, for Valdemarskilde gods har eget vandværk, og det får sit vand fra Valdemars kilde.

Nord for gården ligger voldstedet Rollerup. Det var omgivet af voldgrav, og havde kun forbindelse til land ved en dæmning mod vest. På voldstedet, der er fuldstændig jævnet, er fundet munkesten, skår af lerkar og metalgenstande. Rollerup nævnes sidste gang i 1577. Det er på den tid, da kong Frederik den Anden opkøbte en del gods omkring det tidligere Antvorskov Kloster, hvis navn han i 1580 ændrede til Antvorskov Slot. Den jagtglade konge gjorde meget for

at få afrundet sin vildtbane, og derfor opkøbtes og nedlagdes gården Rollerup.

Gården Valdemarskilde blev oprettet i 1811, da ejeren af Antvorskov Hovedgård, generalkrigskommissær Hagen Christian von Astrup, ville afhænde en parcel af hovedgården til datidens største godsejer – justitsråd Peter Johansen de Neergaard. Købekontrakten oplyser, at der var 700 tdr. land skov og 200 tdr. land ager og eng. Overtagelsen skulle se straks, dvs. 15. maj 1811.

I købekontraktens 4. post anføres: "Gården i Kalven, såvel hovedbygning som ladegård, opfører jeg aldeles efter den tegning, som jeg har forevist hr. justitsråd Neergaard, og forsyner samme med kakkellovne med videre. Jeg besørger også en have anlagt med stengærde indhegnet på et par tønder lands størrelse og beplanter samme med gode frugttræer."

I købekontrakten anføres at von Astrup forpagter Valdemarskilde i ti år, men af ukendte årsager blev købekontrakten ændret, så agerjorden udgik af handlen. Senere på året pantsatte von Astrup Valdemarskilde til justitsråd Peter Johansen de Neergaard.

I løbet af sommeren 1811 opførtes gårdens bygninger. I brandtaksationen fra oktober 1811 se, at hovedbygningen, der lå i vest var 55 alen lang og 12 alen bred i en etage med gennemgående frontispice over 6 fag. Den var af bindingsværk og havde tegltag. Der var høj kampestensgrund og i den nordre ende var der indrettet kælder.

Valdemarskilde
ca. 1960.

Der var to udlænger, en mod nord 39,5 alen lang indrettet til lo, lade og stald, mens længen mod syd på 33 alen var indrettet til hestestald og to kamre. Avlslængerne var af bindingsværk og beklædt med planker.

Valdemarskilde blev en selvstændig ejendom, da Hagen Christian von Astrup solgte gården til premierløjtnant Johan Adolph von der Recke, men overtage den 4. september 1812.

Johan Adolph von der Recke var leder af kanalfarten på Susåen, et projekt som godsejer de Neergaard var engageret i, da han havde betydelige arealer langs åen. Men hvorfor justitsråden trak sig ud af handlen og lod von der Recke overtage, det står hen.

Johan Adolph von der Recke (1787-1861) ejede Valdemarskilde indtil 1843, da han købte Sohngårdsholm ved Ålborg. Han var politisk aktiv, først som stænderdeputeret i perioden 1834-1840 og senere som folketingsmand i årene 1854-1858.

Den 31. juli 1820 fik von der Recke tilladelse til at anlægge en vandmølle med grubbeværn. Det var en mindre vandmølle med overfaldshjul og to kværne. Senere blev den udvidet med en stampemølle.

I 1843 solgte von der Recke Valdemarskilde til Gottlieb Frederik Francius Smidt. Skødet er læst 16. december 1843. To år efter solgte Smith til Carl Julius Hammeron. Fra marts til september 1849 tilhørte Valdemarskilde generalkrigskommissær Carl Frederik Becher. Under disse tre ejere var gården bortforpagtet.

Den 28. juli 1849 solgte Becher Valdemarskilde til greve Rudolph von Holck.

Carl Ludwig August Rudolph Holck (1818-1885) var født på herregården Krenkerup på Lolland. Hans moder – grevinde Ida Augusta Hardenberg-Reventlow besad grevskabet Hardenberg (Krenkerup), og var i sit første ægteskab gift med greve Harald Holck. I 1867 overtog Rudolph Holck grevskabet og tog navnet Holck-Hardenberg-Reventlow.

Grev Holcks tid på Valdemarskilde varede kun 4 år, for så solgte han gården til jægermester Peter Adolph Stampe, der tidligere havde været ejer af Falkenstein Hovedgård. Senere købte han Skørringe på Falster.

Jægermester Stampe fornyede først avlsgårdens bygninger, og i 1855 lod han den nuværende hovedbygning opføre. Dengang bestod den af en toetages bygning over høj kælder uden de to fremspringende frontispicer.

I 1861 solgte jægermesteren Valdemarskilde til sin farbroder Thyge Rothe Stampe, der trak sig tilbage hertil efter en

diplomatisk karriere. Den næste ejer var forpagteren af Brorupgården Jørgen Peter Bech. Han solgte Valdemarskilde i 1876, da han skulle overtage sit hjem, Valdbygården, hvortil Brorupgården hørte.

Fra 1876 til 1907 tilhørte Valdemarskilde forstkandidat G. Mourier. I 1907 skrev den tidligere ejer af Hjortholm på Sydlangeland – Adolph Julianus Hastrup købekontrakt på Valdemarskilde, men året efter transporteredes købekontrakten til godsejer Viggo de Neergaard, Charlottendal.

Den nye ejer var oldebarn af godsejer Peter Johansen de Neergaard, som i 1811 var ved at købe

Valdemarskilde. Godsejer Viggo de Neergaard var søn af C. A. D. de Neergaard til Gyldenholm og hustru Jenny f. Qvistgaard. Han flyttede straks ind på Valdemarskilde, hvor han moderniserede hovedbygningen og ved hjælp af en fremspringende frontispice skabte en smuk hall.

I 1920 brændte jægermester Stampes udlænger, fordi en gnist fra lokomotivet, der trak tærskeværket, satte ild i stråtaget.

I 1943 blev hovedbygningen udvidet med en fremspringende frontispice mod syd, hvorved hovedbygningen fik sit nuværende udseende.

Godsejer Viggo de Neergaard købte i 1929 hovedgården Lille Frederikslund, og de tre gårde udgjorde sammen med skoven en betydelig godsdannelse. I 1956 overtog sønnen D. F. de Neergaard Charlottendal og i 1967 blev han ejer af det samlede gods.

Godsejeren ældste søn, R. V. de Neergaard, havde overtaget slægtsgodset Gunderslevholm, som han beskrev i erindringsbogen "Tror du du kan klare det?" (Omtalt i Slægtsgården br. 389 side 16). I bogen en Slægtshistorie fortæller R. V. de Neergaard om faderen, der sagde, at man skal have ressourcer fire steder: i tegnebogen, på kornloftet, i skoven og i vinkælderen.

I 1963 ville forsvarsministeriet have Charlottendal til en ny kaserne, og godsejer D. F. de Neergaard fik mulighed for at købe Løvegård.

I 1996 overlod godsejer D. F. de Neergaard Valdemarskilde landbrug til sønnen Michael de Neergaard og i 2006 fulgte Valdemarskilde skovdistrikt.

Landbruget omfatter 588,5 ha og skovdistriktet 881 ha. Godsejer D. F. de Neergaard har gjort meget for at bevare herlighedsværdierne på Valdemarskilde, og han har til menning anlagt en krebsedam, plantet frugttræer, anlagt alleer m.v.

Historikeren, dr. phil. Hans Jensen

Den danske bondegårds miskendte talsmand

Af docent, dr. phil. Erik Helmer Pedersen

I mangt et dansk landbohem står der på boghylden en del historiske værker, samlet over flere slægtled. En enkelt bog vil da dominere alene i kraft af sin højde, bredde og vægt. På rygtitlen aflæses DANSK LANDBRUG 1880-1938, og bakser man med besvær bogen frem i lyset, vil titelbladet afsløre, at den er redigeret af trekløveret Kjeld Bjerke, cand. polit., Hans Jensen, dr. phil. og Karl Madsen, landbrugskandidat og er udgivet på Arthur Jensens Forlag i 1939. Måske læner en noget mindre bog i brunrå shirting sig fortroligt op ad sin storebror med rygtitlen F. SKRUBBELTRANG: DEN DANSKE BONDE 1788-1938 og med forsideangivelsen **Landbrugsudstillingen 1938**. På forhånd ville man ikke gætte, at der bag de to bogtitler gemmer sig et større drama, som sætter 1930'ernes landbrugskrise og dens landbrugshistoriske følger i skarpt relief.

De to historiske hovedpersoner Hans Jensen (1890-1945) og Fridlev Skrubbeltrang (1900-1988) kom begge fra et gårdmandsmiljø, hhv. i Lundforlund ved Slagelse og i Bjergby ved Hjørring og begge havde de studeret historie ved Københavns Universitet. Som den ældste af de to havde Hans Jensen naturligt nok den største produktion bag sig, og det var tungtvejende sager som bidrag til *Det danske Folks Historie*, bd. V-VI (1928-29), tobindsværket om *De danske Stænderforsamlings Historie 1834-48* (udg. 1931 og 1934) og disputatsen om *Dansk Jordpolitik 1757-1810* fra 1936. Skrubbeltrangs første bog var ovennævnte jubilæumsværk, men i realiteten var hans disputats om de sjællandske hus-

Historikeren,
dr. phil.
Hans Jensen

mænds historie 1660-1800 klar til udgivelse under titlen *Husmand og Inderste* (udkom 1940).

Begge nærrede de et brændende ønske om at komme til at skrive det jubilæumsværk, Landbrugsraadet havde planer om at udgive i 1938 i anledning af 150-året for Stavnsbåndsløsningen 1788. Selv om Hans Jensen havde skrevet doktordisputats om et centralt tema i bondestandens historie, valgte Landbrugsraadets historiske udvalg ikke desto mindre Skrubbeltrang som forfatter, angiveligt fordi hans synopsis til historien om den stavnsbåndsbefriede bonde gav store løfter for fremtiden.

Inden bogen udkom, nåede Skrubbeltrang at skrive en 7 sider lang anmeldelse af Hans Jensens jordpolitiske disputats til *Historisk Tidsskrift*. Her bebrejdede han stærkt sin ældre kollega, at han ved at holde sig alt for strikte til sit jordpolitiske hovedtema om statsmagtens fredning af den danske bondegård siden 1683 i unødig grad havde indsnævret sit undersøgelsesfelt og ej heller havde undersøgt alt det kildemateriale, der kunne tænkes at indeholde oplysninger om emnet.

Det irriterede også Skrubbeltrang stærkt, at husmændenes forhold var blevet så stedmoderligt behandlet. Hans Jensen havde ikke lagt skjul på, at "den hele Landbosag fra først af var rejst for Gaardmændenes Skyld...", og at "det var en aabenbar Vrangforestilling, at Husmandsklassen i Danmark først skulde være opstaaet i Kraft af de store Landboreformer...". Efter Skrubbeltrangs opfattelse var husmændene derimod lige så fuldgyldige medlemmer af bondestanden som gårdmændene, hvorfor reformlovgivningen også tog sigte på dem.

Først efter flere siders kritisk granskning i stort og småt nåede Skrubbeltrang omsider frem til den konklusion, at de landboretlige problemer, i grunden Hans Jensens egentlige ærinde, var blevet grundigt og godt behandlet. Inden for den radikale historikertradition, som Skrubbeltrang tilhørte, havde man dog svært ved at forson sig med, at en forsker som Hans Jensen, oven i købet venstremand, på mange måder opfattede den danske enevælde siden 1660 med en vis sympati, ja ligefrem hævdede, at kongemagten snarere tog bøndernes end godsejernes parti. Derfor skubbede kongemagten godsejerne til side som et administrativt mellemled, når først den hen imod 1800 kunne bero sig på en skare juridisk uddannede embedsmænd.

Hans Jensen havde i sit værk ladet skinne igennem, at spørgsmålet om statsmagtens rolle i en jordpolitisk sammenhæng netop i 1930'erne var af aktuell interesse, især fordi Stauning-Munch-regeringen ikke afviste at radikalisere loven om udstykning til husmandsbrug gennem brug af tvangsmidler som f. eks. statslig forkøbsret til større landbrugsejendomme og i sidste instans ekspropriering. Her mente Hans Jensen at kunne påvise rent historisk, at statsmagten stedse have beskyttet bondebruget, således som det senest var blevet bekræftet gennem landbrugsloven af 1925, kontraseret af en socialdemokratisk landbrusminister (Kr. Bording). Dette synspunkt havde tidligere historikere også haft blik for, men ikke så gennemført som i Hans Jensens udformning.

Skræller man det tidsbundne i kritikken væk, står omtalte anmeldelse i mangt og meget som et typisk opgør mellem Fridlev Skrubbeltrangs kildekritiske arbejdsmetode, hvor en mængde fremanalyserede kildeudsagn danner ryggraden i historien, og en Hans Jensens fremgangsmåde som en kritisk skolet, historisk forfatter, der hele tiden pendler mellem en forhåndsopfattelse af historiens indre sammenhæng og de hertil sluttende kildeudsagn. Begge fremlægger en syntese, en sammentrængt gengivelse af det udsnit af historien, de beskæftiger sig med, men Hans Jensens er lettere at læse, fordi en Skrubbeltrang nødvendigvis må nuancere resultatet temmelig meget.

Den 20. juni 1938 udkom så Skrubbeltrangs jubilæumsbog, en let tilgængelig fremstilling over 250 sider, hvor kildekritikken er forbeholdt den senere disputats. Her ses bonden først i sin fortrykte tilstand, hundset og plaget af godsejeren og ridefogden. Derefter frigøres han af humant tænkende statsmænd med Chr. D. Reventlow i spidsen, tager beslutsomt fat på at dyrke sin udskiftede jordlod, og med andelsbevægelsens kollektive støtte når han frem til at kunne forædle og sælge hele sin produktion på verdensmarkedet. I de afsluttende kapitler ses den frie bonde og husmand i sin sociale og politiske rolle, skolet hertil gennem en forbedret oplysning i alle dens led, hvorefter forfatteren i slutkapitlet sætter den danske bonde ind i en samfundsmæssig sammenhæng. Her kommer også bondens kritikere til orde. Den vundne frihed er dog efter Skrubbeltrangs opfattelse ikke noget engang givet; syd for grænsen trækker der mørke skyer op...

Fremstillingen er i bund og grund et stykke gedigen folkeoplysning og kan som sådan læses af alle med stort udbytte. Her fortælles pædagogisk om bonden og hans historie i en folkelig sammenhæng og da stedse betragtet som samfundsborger og ikke blot som erhvervsudøver. Skrubbeltrang udtrykte sig her inden for rammerne af en grundtvigsk højskoletradition, en position Hans Jensen af ideologiske grunde måtte føle sig lidt fremmed overfor. Allerede i sin første bog *Lars Bjørnbak og den Bjørnbakske Bevægelse. Bidrag til det danske Landbodemokratis Historie*, (1919) havde han gennem sine studier over den ikke-grundtvigske højskolemand Lars Bjørnbak fra Viby ved Aarhus tilsluttet sig dennes fyndige ord om, at "Kundskab er Magt, Uvidenhed er Trældom. Altså: Fremad, Bondemand, frem!" Det harmonerede kun lidet med den grundtvigske højskoleopfattelse, som satte den åndelige løftelse og ikke en egentlig undervisning i højsædet og i hvert fald ikke sluttede af med en eksamen.

Denne oppositionelle opfattelse havde Hans Jensen fastholdt gennem hele sin forfattervirksomhed, og allerede året efter stavnsbåndsjubilæet 1938 spillede han sin trumf ud: den ovenfor omtalte mastodont af en landbrugshistorisk skildring af udviklingen siden andelsbevægelsens gennembrud. Det kildne spørgsmål om bogens finansiering var langt hen ad vejen klaret ved, at den sluttede med ca. 2.000 "Biografiske Notitser og Portrætter af ledende Mænd og Kvinder i det danske Landbrugsorganisationer og Institutioner...". Mange af dem købte alene af den grund bogen.

Som udgivere stod ud over Hans Jensen landøkonomen Karl Madsen, som var medforfatter til afsnittene om tiden 1880-1914 og økonomen Kjeld Bjerke, som behandlede landbrugets økonomiske udvikling i mellemkrigstiden. Desuden bragtes interessante bidrag om forsøgsvirksomheden og om produktion og afsætning under 1. verdenskrig. Den ældre historie var Hans Jensens bord. Uden at polemisere direkte mod Skrubbeltrangs jubilæumsbog fastholder Hans Jensen sine grundlæggende synspunkter fra tidligere værker og lægger for 1800-tallets vedkommende megen vægt på den nødvendige kundskabstilegnelse efter Lars Bjørnbaks model. Grundtvigs og folkehøjskolens betydning under-

kendes på ingen måde, men Hans Jensen fremhæver især, at den åndelige kultur derved fik plads jævnsides med den materielle. Andelsbevægelsens gennembrud ses for det første på baggrund af den landbrugstekniske og -økonomiske revolution efter 1850, og for det andet opfattes den som en art historisk genoplivelse af tidligere epokers landsbyfællesskab.

Det vil være halsløs gerning at referere videre fra Hans Jensens m. fl.s storværk. Det gav sine læsere en tæt dokumenteret skildring af datidens landmandsliv i dets historiske indramning, og i modsætning til Skrubbeltrangs betoning af samspillet bonde-samfund stod erhvervets forhold og historiske udvikling i centrum. Den har også i høj karakter af at være en historisk håndbog for landmænd og andre interesserede, idet den udover det biografiske materiale rummer en mængde nyttig landbrugsstatistik.

Da værket udkom, var Skrubbeltrangs disputats om de sjællandske husmænd ved at blive trykt. Han skulle have forsvaret den i april 1940, men disputatshandlingen blev aflyst på grund af den tyske besættelse den 9. april, hvorefter Skrubbeltrang blev konfereret doktorgraden. Den fik en række gode anmeldelser, idet man især hæftede sig ved, at den kildekritiske metode nu også var indført i landbohistorien. Det erkendtes dog, at de titusinder af enkeltudsagn med dertil sluttende nuanceringer af det historiske realindhold gjorde den svær at læse, og det synspunkt må en nutidig læser tilslutte sig.

I modsætning til Hans Jensen, som under sine studier helligede sig det officielle kildemateriale fra den daværende centraladministrations drøftelser af reformlovgivningen, dens motiver og tilblivelse, gik Skrubbeltrang videre til de overleverede godsarkiver for at studere, hvorledes husmandsbefolkningen som en del af landbostanden henlevede sin dagligdags tilværelse i godsejermagtens skygge. Derved får dette stykke standshistorie fastere grund under fødderne end hidtil kendt, men rejser til gengæld det spørgsmål, om man trods alle kildekritiske kontrolmetoder kan stole på det overleverede materiale, og om resultaterne fra den sjællandske undersøgelse kan udstrækkes til også at gælde forholdene i det øvrige land.

Hans Jensen blev aldrig bedt om at kommentere Skrubbeltrangs (og andres) kritik af sine jordpolitiske studier, og det er symptomatisk, at han helt op i vor tid ofte anklages for ikke at leve op til de kildekritiske krav, man efter den radikale historikertraditions opfattelse må stille til en dansk faghistoriker. I en vis forstand fik han dog sidste ord, idet han i en samling aviskronikker fra 1941 *Myten om det "lille" Danmark* fik svaret nogle af sine kritikere. I stykket "De fattiges Historie" erkender han, at der ikke er forsket nok i de brede lags historie; derfor roser han Skrubbeltrangs "Husmand og Inderste", selv om han rent ud sagt finder den "svært læselig, en Ophoben af Enkeltheder og Statistik, egnet til at skræmme et Publikum bort...". Skrubbeltrang skriver nok et smukt sprog, men tilrettelægger ikke stoffet, så det er tilgængeligt for andre. "Dette svækker ogsaa efter min Mening Arbejdet ogsaa rent videnskabeligt, det er blevet alt for meget en Materialesamling...", fastslår han.

Vi lader denne skildring af den til tider noget barske kapsestrid mellem to landbo- og landbrugshistoriske pionerer klinge ud i en fredelig tone. Da Hans Jensen døde i en alder af blot 55 år, havde han ikke fuldendt korrekturen til 2. del af sit store værk om Dansk Jordpolitik 1757-1919, med undertitlen "Fæstevæsenets Afvikling og Jordlovgivningen i Perioden 1810-1919". Hans institut bad da Fridlev Skrubbeltrang om at bistå med den endelige redigering, og derved tilvebragtes en lykkelig forening af letlæst historieskrivning og kildekritisk stringens. Et monument over det bedste i dansk landbo- og landbrugshistorie.

Sigfred Pedersens digt om julegrisen

Af fhv.
sparekassedirektør
Preben V. Andersen,
Fuglebjerget.

Mange føler at de kender forfatteren Sigfred Pedersen gennem hans stadig populære Nyhavns digte, Katinka, Katinka,

Søren Bramfris Lærkesang, Nyhavnsnætter og mange flere, der alle blev sat i musik af Niels Clemmensen, og blev folkekære sange.

Dette gjorde ham til Nyhavns besynger – hvilket han også var – men Nyhavns digtene var kun en meget lille del af hans store forfatterskab, der ikke er så kendt, hvilket er meget synd, for det giver et helt andet billede af Sigfred Pedersen. Han var en strålende fortæller, det kommer blandt andet til udtryk i hans romanbiografi om Thyra Danebod, Gorm den gamles stolte og kloge dronning. I hans Vikinge-Trilogi om Grønland: Viking, Drømmen om Vinland og Vinland det Gode. Det er bøger der handler om de gæve vikingers rejser og færdene, deres flugt og spænding, men også med fin poesi over de livligt skiftende billeder.

Mest kendt er hans er hans digtsamlinger, "Nye og Sørgelige Viser", "Slanter og Sølvtoj" og Blå Mandag", bare for at nævnte nogle stykker. Han har skrevet en spillebog på over 200 sider, "Spillebog for Hus, Hjem og Kro", "Den var nem at skrive", har han selv udtalt, "jeg kendte jo mange af spillene fra mine værtshusbesøg"

Det blev til en enkelt drengedigt "Solgudens Ø", en fortælling fra Danmarks bronzealder, der vil få blodet til at rulle raskere i hver eneste dreng.

Det blev til to ABC'er, "Zoologisk ABC", "En helt ny ABC", samt "Med Connie i Zoologisk have", og tekst til Christels "Troldebog".

Derudover i hundredvis af små stykker bestillings arbejder, der skulle bruges til forskellige fester, anledninger og jubilæer. Bedst kendt er nok "Med Amor som blind passager", der var et bestillings arbejde fra et busselskab i Herning der havde jubilæum.

Sigfred Pedersen blev født på Dalagergård i Harndrup på Nordvestfyn 10. marts 1903. her havde han sin barndom sammen med brødrene Theodor og Lauritz. Tidligt blev han vænnet til at tage del i det daglige arbejde på en bondegård. En stor del af sommerdagene blev tilbragt i marken ved gårdens køer. Interessen for naturen beholdt han hele livet.

Han begyndte i en tidlig alder at interessere sig for at skrive digte, som 10-årig sendte han sine første digte ind til et børneblad og gik spændt og ventede på, om de blev godkendt. Det gjorde de, så han sendte mange digte ind til bladet og fik mange bog præmier for sin indsats. Han skrev dem ned med

et selvkomponeret alfabet, at ingen profane blikke nogen- sinde skulle afsløre hans hemmelighed.

Senere tilintetgjorde han dem, så vi har desværre ingen af disse børnedigte i dag

I 1923 bliver han student fra Odense Katedralskole, og rejser til København, 20 år gammel, for at studere statsvidenskab på universitetet.

Han får hurtigt venner indenfor de litterære kredse, det er Jens August Schade, Tom Kristensen, Johannes Weltzer, Johannes Wulff, Hans Scherfig og mange andre.

I 1928 traf han billedkunstneren Birte fra Kerteminde, hun havde begge ben plantet i boheme miljøet. De flyttede sammen i en møbleret lejlighed i Nyhavn 17. De boede der kun i 2½ måned, hvorefter de flyttede til Rosengade sammen med maleren Hans Scherfig.

Sigfred havde på det tidspunkt fået 2 digtsamlinger udgivet, men det gav ikke mange penge. Hans Scherfig udtrykte det således: "Selvom Sigfreds digte ikke indbragte en øre, og mine malerier stod usolgte og uomtalte, følte vi, at vi var betydelige personer."

I 1931 lykkedes det Sigfred at blive cand. polit., efter 8 års studier, men han bruger aldrig eksamen, han er på det tidspunkt ret kendt, og fortsætter derfor med at digte, skrive romaner, skuespiller hos Brandstrup i Co-Optimisterne, revyforfatter, journalist og meget andet. På et tidspunkt bliver han kroejer, idet han overtager Wessels kro. Han forsøger sig også som kaninavlser.

Birte og Sigfred bliver gift lillejuleaften i 1933, og på et tidspunkt flytter de til Værebø ved Frederikssund for at få det, efterhånden hårde københavner liv, lidt på afstand.

De vender dog tilbage til hovedstaden igen efter nogle år, og bor mange forskellige steder inden de bliver skilt i 1942.

Birte gifter sig med Odsherred maleren Karl Bovin, og Sigfred med Else Bloch Sørensen.

Else og Sigfred køber en 3-længet nedlagt landbrugsejendom i Allerød, "Lillebitterød" som Sigfred udtrykte det. De er meget glade for stedet, og her fødes døtrene Lærke og Vibe.

Efter 10 år må de flytte fra stedet, der gror en ukrudtsplante overalt deroppe som Sigfred er overfølsom overfor. Den gav ham et forfærdeligt udslæt og lægerne havde ikke andet råd, end at de måtte fraflytte stedet.

De køber en strandvejsvilla i Sletten ved Humlebæk, Gl. Strandvej nr.268 med Lave skov i baghaven og udsigt over Øresund til Hvem. Polarforskeren Peter Freuchen kom meget i huset i Sletten, han var gudfar til Lærke, der var

Digteren Sigfred Petersen

født i 1947. Når han kom på besøg flygtede alle naboernes børn, de var bange for ham på grund af hans store skæg og træbenet.

Ved Dansk Forfatterforenings 60 års jubilæum i 1954, blev Sigfred Pedersen og Tit Jensen begge udnævnt til Riddere af Dannebrog.

Umiddelbar efter Sigfreds 60 års fødselsdag i 1963 bliver han skilt, Else beholder Strandvejsvillaen, Sigfred køber et mindre hus i Snekkersten, hvor han bor sammen med den yngste datter Vibe.

Indtil Sigfred fik eksamen i 1931, fik han økonomisk støtte hjemmefra, derfor tog han næsten hvert år hjem til Harndrup i høstens tid for at give en hånd, ofte havde han nogle af vennerne med, næsten altid Børge Binnerup.

Han glemte aldrig sin opvækst på landet, hele livet igennem opretholdt han forbindelse gennem et væld af breve med hjemme i Harndrup
Som nabo i Allerød havde han en gårdejer, Sigfred næsten daglig besøgte.

En dag han kom derind lå der en so, der havde fået 14-15 grise. Sigfred så at den ene lå et stykke derfra og ikke havde det så godt, gårdejer sagde at den døde om en times tid! Sigfred kunne ikke få øjnene fra den, hvilket gårdejeren også så, og han spurgte om Sigfred ville have den, ja tak! sagde han, og drog hjem med "dyre fangst" Det blev til juledigtet "Grisen."

• • •

Efter skilsmissen begyndte sygdommen at plage ham, et hårdt liv havde sat sine spor. Under hans ophold på Øresundshospitalet i Helsingør besøgte han gode ven gennem mange år, politibetjenten, og komponisten Kjeld Jørgensen ham, blandt andet før at høre om han ikke kunne skrive den tekst til den "Danmarkssang" de i årevis, havde talt om. Sigfred afslog, han var for træt, og for svag, men Kjeld Jørgensen pressede ham, hvorefter Sigfred lovede at prøve. Fire dage efter modtog Kjeld Jørgensen "Hvornår er der dejligst i Danmark", fjorten dage efter, den 2. december 1967 døde Sigfred Pedersen.

Preben V. Andersen

Litteratur:

Bent Skov Larsen: Digteren Sigfred Pedersen
Hans Henrik Jacobsen: Bogen om Sigfred Pedersen
Forlaget Børge Binnerup: Sigfred Pedersen i digt og hverdag.

Grisen

Digtet står i "Sørgmuntre sange" fra 1936

Jeg fik en gris en omtrent, abort
foruden krølle -- og svinekort.
et lille skrutryk, rødligt skravl,
der blev til overs fra bondens avl

Stolt kom jeg hjem med min dyre fangst,
der nøs og frøs, var nervøs og angst
i kattens kurv blev han varsomt lagt
nær tørveovnen og gennembagt.

Med vold jeg snupped Klauses sut,
det var drøjt for den lille gut.
i stedet fik han en vællingske,
imens polten fik både sut og ble.

Snart blev han rask, han blev trind og stor.
han spiste med ved vort ringe bord.
om natten sov han i gedens bås
med lås for døren og krøllet mås.

Vor lille hørtop blev alles ven.
han åd og drak og gav glad igen
hvad andre føler ved Ford's tøf tøf,
det følte jeg ved min vens øføf.

Hvorhen jeg gik, fulgte hørtop med.
i haven volte det slemt fortræd.
Og når jeg fiskede, sad han klog
og slugte tit både fisk og krog.

Men året randt, det blev henad jul.
Vor mor var træt af kartoffelsul.
Vi drøfted skinkers og pølsers pris
og skuled sygt til den stakkels gris.

En råkold morgen, endnu før dag,
lød mod rude tre hårde slag.
Niels slagter stod ved den søndre væg
med sne og blod i sit stride skæg.

"Nå, vi skal vil ekspedere ham?"
- bi lidt, Niels. Først skal vi have en dram!
(ved hovedpuden jeg har et gem,
derfra jeg nu fandt min flaske frem.)

Snart perled fuselen, kold og hvid.
Det jubled i mig: giv tid, giv tid!
en hane galed. men i samme stund
sad vi med snaps nr. to for mund.

Og før den galede tredje gang,
var Niels beskæmmet og lo og sang
og drømte ikke om kniv og blod.
Hårdt blev jeg prøvet, men jeg bestod!

Vel kan jeg fristes. Vel er jeg svag.
Lad Niels kun komme en anden dag.
Om blot min flaske altid er fyldt
får jeg vel reddet min flinke gylt.

Alt hvad jeg kunne, det har jeg gjort.
Men ak, det nyttede ej stort.
En dag flød blodet i kar og spand.
Niels slagter mødte -- som afholdsmand!

Det gamle logo

Som nyt medlem i Dansk Slægtsgårdsforening vil jeg gerne tillade mig at udtrykke min mening angående et nyt logo. Jeg synes at det nuværende logo er rigtigt pænt og at det på glimrende vis symboliserer både slægt og landbrug.

Sædemanden, som jeg formoder stammer fra foreningens stiftelse i 1941, var vel allerede på det tidspunkt ikke just billedet på det moderne landbrug? Men har det nogen siden været meningen, at logoet skulle illustrere moderne økonomisk bæredygtigt landbrug som sådan? Logoets store træ med til dels synlige rødder, symboliserer en solid fortid og sædemanden illustrerer foreningens motto om at virke for fremtiden. Jeg kan dårligt forestille mig et bedre valg af motiv. Måske kan udformningen moderniseres, som vist både DSB og Postvæsenet har gjort med deres logoer, men i vores tilfælde, er det ikke næsten synd?

Kirsten Rønne
Sudergade 4 K
3000 Helsingør

Valgpoesi med en blank stemmeseddel

Helge Sørensen, Dansk Slægtsgårdsarkiv har i Salomon J. Frifelts arkiv fundet dette digt.

Ak, hvad skal jeg arme gøre?
Alle vil ha' magt
Ingen kan sin deling føre
i den rette takt.
En, to, tre og Højre Venstre,
Radikal og Kommunist
husker I fra sidst.
Fede ord og megen tale,
bare stærk i troen,
når vi følger deres skala,
har vi straks en million.
Højre, Venstre, Højre, Venstre,
Demokrat og Retsparti
tanken er lidt fri.
Enighed gør Danmark ære,
krisetid forgår.
Enighed skal landet bære
ind i bedre kår.
Højre, Venstre, Højre, Venstre,
Socialist og Radikal
går det som det skal.

Ved valget den 16. november 1932.

75 år

Den 21. december fylder leder af Dansk Slægtsgårdsarkiv Ejjil Overby 75 år.

Ejjil Overby har siden 1993 været leder af Slægtsgårdsarkiv. I hans tid er arkivet blevet internationaliseret, da det benyttes af slægtsforskere over hele kloden.

Ejjil Overby er den dynamiske leder af arkivet, der har forstået at skabe samarbejde om opgaverne.

Overby er uddannet dyrlæge, han har forsket i virus og har i mere end 25 år arbejdet med vaccinationsprogrammer for FAO i Afrika og Asien.

I 1977 overtog Overby halvdelen af hjemmet "Klavsholm" og i 1983 den anden halvdel.

Den aktive pensionist er med i Dansk Landbrugsmuseums seniorklub af dyrlæger, han er stadig engageret i Blicheregens museum og Kjellerup og omegns valgmenighed.

Glæden ved musik er udtalt. Han både nyder og udøver sangen. Ligesom han selv maler og er aktiv i Kjellerup Kunstforening.

Livskunstneren Ejjil Overby ønskes til lykke med fødselsdagen.

Anne Lis Ladefoged.

70 år

Den 4. februar fylder Dansk Slægtsgårdsforenings kasserer og sekretær - Inger M. Hansen - 70 år.

I mere end 40 år har Inger M. Hansen været administratoren af Slægtsgårdsforeningen.

Ikke alene medlemskartoteket og foreningens regnskab er i hendes varetægt. Årsmøderne og den årlige slægtsgårdsrejse er også i Inger M. Hansens sikre hånd.

Hun har tilmed det store overblik over kredsenes aktiviteter og udsender alle indbydelser for lokalafdelingerne.

Slægtsgårdsforeningen er ikke alene om at nyde godt af Inger og Hennings energi. De udfører et stort arbejde i Y-Mens Club i Mørkøv, og Inger er medlem af det lokale menighedsråd.

Det arbejde, som Inger M. Hansen udfører sammen med ægtefællen Henning Hansen, har vi i Slægtsgårdsforeningen ingen mulighed for at påskønne i tilstrækkelig grad, men vi kan bringe en varm fødselsdagshilsen når dagen oprinder fastelavns mandag.

Peder Mouritsen.

Nyt fra kredsene

Århuskredsen

Medlemsmødet den 24. oktober på Gl. Estrup skulle have handlet om opstart og procedure vedrørende ølbrygning på lokalt bryggeri. Af økonomiske årsager blev dette emne erstattet af Max Schrøeders foredrag "Håbet er stærkere end håbløshed". Et meget oplysende og engageret foredrag om SOS-Børnebyerne og dens organisation. Børnebyerne findes i alle verdensdele undtagen Nordamerika og Australien. En by består af 10-15 huse. I hvert hus er ansat en "mor", der har ansvaret for 10-12 forældreløse. F. eks. har børnebyen i Indien 284 børn, der alle er tibetanske. Ca. 45.000 børn har på denne måde fået en familie.

Oftentimes er der skole, lægeklinik og børnehaven tilknyttet Børnebyen, der bygges solidt i lokal stil og helst af lokal arbejdskraft. (www.sos-borneby.dk)

Udsagnene: "Håbet er stærkere end håbløshed", "Lys er stærkere end mørke" og Kærlighed er stærkere end had" af biskop Desmond Tuto fra Sydafrika blev denne aften anskueliggjort.

Herefter afholdtes generalforsamling. Bestyrelsen fortsætter uændret.

Aftenen var indledt med den pragtfulde efterårssang "Nu falmer skoven" og vi sluttede med Jens Smærup Sørensen "Jeg ejer både mark og eng".

Anne Lis Ladefoged

Vestsjællandskredsen

Kredsen afholder vintermøde med **generalforsamling** onsdag, den **16. januar kl. 14.00** på Høng Landbrugsskole. Efter generalforsamlingen og kaffen fortæller Inger og Henning Hansen om deres oplevelser på Færøerne.

Vagn Juel Jørgensen

Det sydlige Sønderjylland

Aftenudflugt torsdag, den **15. maj. Kl. 19.00** samles vi ved Rinkenæs gamle kirke, der er under restaurering. Her vil Heinz Saxburger vise rundt.

Derefter kører vi til domænegården Buskmose, som ejes af Anette og Kristian Wildenschild, som fortæller om driften. Kl. 21.00 samles vi på Cafe Providence, Strandrøg 9, Rinkenæs, hvor kaffen venter. Herefter fortæller Heinz Saxburger om kirken og Svend Stidsen, Løgumkloster fortæller om domænegårdene og især Buskmose.

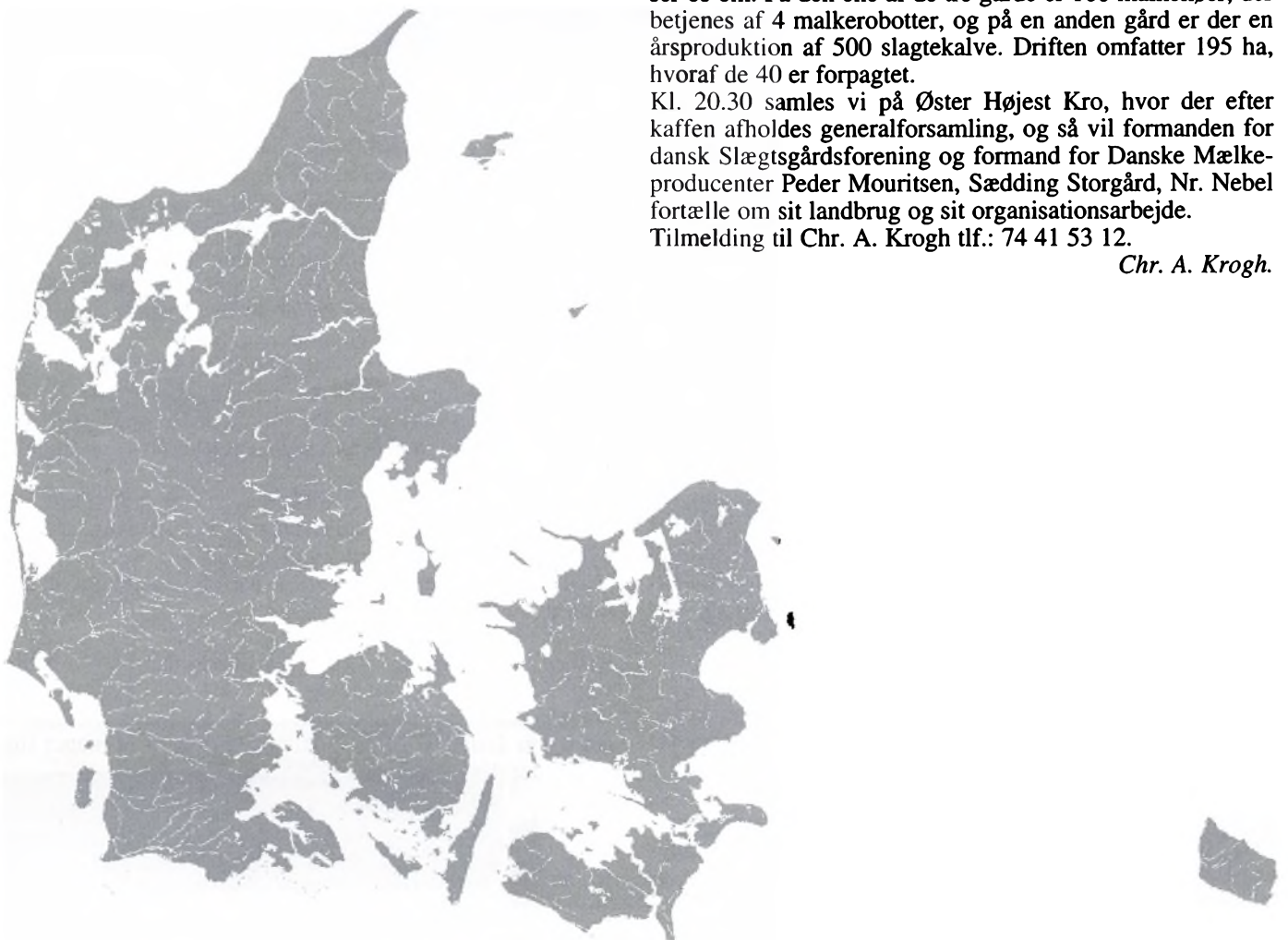
Tilmelding til Chr. A. Krogh tlf.: 74 41 53 12.

Torsdag, den **19. juni** afholdes **aftenudflugt med generalforsamling**. Vi mødes kl. 19.00 hos Gitte og Jens Lyckou Petersen, Ginegårdsvej 1, Kisbæk. Vi hører om driften og ser os om. På den ene af de tre gårde er 160 malkekøer, der betjenes af 4 malkebotter, og på en anden gård er der en årsproduktion af 500 slagtekalve. Driften omfatter 195 ha, hvoraf de 40 er forpagtet.

Kl. 20.30 samles vi på Øster Højst Kro, hvor der efter kaffen afholdes generalforsamling, og så vil formanden for dansk Slægtsgårdsforening og formand for Danske Mælkeproducenter Peder Mouritsen, Sædding Storgård, Nr. Nebel fortælle om sit landbrug og sit organisationsarbejde.

Tilmelding til Chr. A. Krogh tlf.: 74 41 53 12.

Chr. A. Krogh.

Returadresse:

Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

 POST
B **PP** DANMARK

Hover kirke

Årsmødeudflugten indledes i Hover kirke, der en af vores mest interessante landsbykirker.

I litteraturen står der oftest, at den lille kirke er et smukt eksempel på en næsten urørt romansk kirkebygning. Det er korrekt, at det er en meget gammel romansk kirke, der fra nord står stort set uændret, men lille er den ikke.

I januar 2006 blev Hover kirke af kulturministeriet udvalgt og kanoniseret for arkitektur med følgende begrundelse:

”Hover kirke ved Ringkøbing er en af landets første stenkirker, og den eksemplificerer den karakteristiske tilknytning til det sted, den er opført.

Kirken illustrerer samtidig trækirken ”oversat” til sten – en langkirke i sin mest simple form - symbolet på ”der første hus”. Med undtagelse af taget, som er lagt om, og et våbenhus fra 1500-tallet, er kirken intakt med en enkel plan opbygget med en midterakse i et rektangulært skib og et næsten kvadratisk kor. Kirken står med stor tyngde i det karske vestjyske landskab og synes at trodse vind og vejr med de bestandige bygningsmaterialer, det rensede ydre og det asketiske enkle interiør.”

Hele deklARATIONEN kan læses i det hæfte om Hover kirke, som menighedsrådet udgav i 2006. Det er skrevet af Andreas Stampe tidligere ejer af Kjeldgaard.

I hæftet fortæller Andreas Stampe:

”Da Hover kirke blev bygget, var der højkonjunktur i Danmark. Befolkningstallet var stort, også i Hover, hvilket ses på kirkens størrelse.

Omkring 1350 hærgedes vi af pesten – Den sorte Død. En fjerdedel af Europas folk dør på kort tid. Flere vestjyske sogne uddør næsten, deriblandt Hover.

Kirken forfalder, måske blev den hærget af storm. Gavlspidsen falder ned, taget blæser af vestenden og en del af sydsiden. Sydmuren tager skade og forfalder langsomt.

Da der igen kommer kræfter i sognet, begynder man at reparere kirken. Man kan se, at de fire vestlige spærfag er fornyet, nok allerede i senmiddelalderen.

Af den nedstyrkede gavltrekan kvadre sætter man en støttepille, måske for at stabilisere gavlen, eller måske har der ikke været kræfter til at få dem op på plads igen.

Gavlspidsen blev muret på i teglsten, som nu er almindeligt at fremstille.

Sydmuren, som er meget forfalden, bliver helt muret om. Døren, som oprindeligt sad overfor kvindeindgangen, bliver flyttet til midten af skibet.

Vinduerne blev gjort større. Måske er våbenhuset bygget samtidig eller kort efter.”

Kirkens alterbord er bygget samtidig med korets østlige væg. På alteret står en tavle fra 1550-1600 i renæssance. Døbefonten er jævn gammel med kirken, mens prædikestolen bærer årstallet 1596. På triumfvæggen er et meget stort kalkmaler der viser Isaks ofring.

Årsmødeudflugten indledes i en af landets meste interessante landsbykirker, hvis bygning, inventar og udsmykning er værd at køre efter.

OGN.